

mort (vers 282) ; s'il n'est pas satisfait, l'enfant portera une marque à l'endroit où sa mère s'est grattée (vers 340-347, à lire et, éventuellement, traduire : dernier passage figurant en annexe)

Deuxième extrait : des envies aux « envies » ou comment une image perçue par une mère vient marquer la chair de son enfant *in utero* (vers 348-362)...

Et quoniam secreta semel recludere cœpit
 Se natura mihi, libet hanc euoluere totam, [8 v°]
 350 Insignisque notæ veras depromere caussas.
 Hanc vtique optati vehemens molitur imago,
 Tota vbi vis collecta animæ est, cui plurima seruit
 Spirituum turba, & partem glomeratur ad illam,
 Qua tactus ciet, atque rei secum ipsa cupitæ
 355 Quam gerit effigiem subiecto in sanguine figit.
 Dumque adeo clausa fœtus latet abditus aluo,
 Maternoque idem est illi cum sanguine sanguis,
 Singula ab alterutro conspirant corpore membra :
 Quo fit vt in matrem pariter, matrisque puellum
 360 Spiritus intus agat : sed cum sit durior illi,
 Mollior huic cutis, obsequitur, solusque tenellæ
 More capit ceræ facilis quamcunque figuram.

Nunc age, quæ grauidas tanto a discrimine matres 365
 Vindictæ ars simul & pueros, aduerte, docebo. C. . . 7

Annexe/ vers 280-347 (édition de Jean Brunel, Droz, 2015).

280 Dic mihi, Phœbe parens, tanti quæ caussa furoris,
 Quoue modo (nam scire tuum est) quauae arte mederi
 Sit fas, ne miseram perdat cum prole parentem.
 Et vos Hippocratis florentes patris alumni,
 Felices animæ, sese quibus optima pandit
 285 Natura, & certas morborum noscere caussas
 Indulget, fragilique hominum succurrere genti,
 Ne vestris adytis sacrum prohibete Poetam,
 Cui mouet idem ille ora deus¹, quem vestra verentur
 Sacra vnum patremque lyræ, authoremque medendi.
 290 Principio, quæcunque vigent, fusaque per artus
 Augescunt anima, atque aliquo de semine manant,
 Vitale auxilium & recreantia pabula poscunt.
 Atque equidem ipsa suo hærentes in corpore stirpes
 Blanda fouet tellus, & (ne modo desit amici
 295 Aura poli) præsens alimentum haud parca
 Radicum officio, trahitur quibus vtilis humor [ministrat 7 v°]
 Paulatin & toto hinc plantæ se corpore miscet :
 Vnde suus foliis vigor, & viridantia rident
 Gramina, & æriâs frondens subit arbor ad auras.
 300 Quæ vero propriis animalia nata moueri
 Sensibus, haud vllis affixa in sedibus hærent,
 Cum diuisa solo vitalem hinc carpere rorem
 Non possint, aliunde petant alimenta necesse est.
 His autem illa parens longe ditissima rerum
 305 Pro locuplete penu ventrem Natura parauit :
 Hic vbi congestasque dapes, externaque condant
 Auxilia, infirmæque adsint in tempore sorti.
 Quippe etiam hinc tenues se membra in viuida venæ
 Diffundunt, radicum instar, quibus ille ciborum
 310 It succus, fessamque instaurat sanguine vitam :
 Nec modus aut requies auidis ante omnia venis¹,
 Dum quicquid succi est sitis hauriat improba, &
 Ventriculi consumat opes, vacuumque relinquat.
 Quinetiam, absumptis opibus, mox impetit ipsum
 315 (Tantus amor) succuque ægrum diuellit iniquo.

Ille suis damnis dolet, optatumque ciborum
 Subsidium esuriens tanto in discrimine quærit.
 Hinc ille est vacuo nascens in corpore sensus
 Appetere est cuius proprium, quique acer inani
 320 Sese infert stomacho, & vescendi inspirat amorem.
 Cui si forte loco vitiosus inhærat humor, [8 r°]
 Protinus ipsa loci pro conditione libido
 Appetit & vitiosa, malique ab imagine pendet.
 Ergo vbi concepit mulier, quæque ante fluebant
 325 Menstrua surgentis fœtus retinentur in vsum :
 Ille tamen, donec firmarit tertia Phœbe,
 Vix horum exiguum potis est depascere partem,
 Quod reliquum est, superas partes ipsumque
 In stomachum, & praua suffusum vligine tingit :
 330 Non aliter quam si opposito pater obice Clanus
 In caput ipse suum refluat, vicinaque late
 Oblinat exundans informi iugera limo.
 Atque ita cum imbutus corrupto humore laboret
 Prægnantum stomachus, vitiosa hunc sæpe libido
 335 Corripit, vnde malum Græcis hoc Citta repertum
 Exoritur (nostri Picam¹ vertere vocantes)
 Quando vteri mulier sub primum sæpe trimestrem
 Multa inhiat, cæcoque furore ardescit edendi
 Quæ neque congrua sunt, neque rectus postulat
 340 Ni faciat, desiderii (mirabile dictu) [vsus
 Hæreat insigne infanti, maculamque relinquat.
 Quodque magis mirere, auido dum pectore flagrat,
 Qua se parte sui mulier male prouida forte
 Scalpserit, ipse sui expressam feret editus infans
 345 In simili quoque parte notam : grauis vnde puellis
 Sæpe dolor, niueo quas turpis in ore figura
 Fœdat, & in pulchro deformes corpore nœui¹.

v. 325 : Menstrua *crescentis* fœtus retinentur in vsum : à partir de 1584.
 v. 335 Corripit, vnde malum *Græcis* hoc Citta repertum : à partir de 1584-1629
 v. 337 Quando vteri mulier sub primum sæpe trimestre : à partir de 1584